

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5Co/69/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3817208908
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Denis Vékony
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2019:3817208908.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Denisa Vékonyho a sudkýň JUDr. Eriky Zajacovej a JUDr. Márie Vrtochovej v spore žalobcu N. M., nar. XX.X.XXXX, bytom Z., L. X/ X, zastúpeného Mgr. Martinom Bubákom, advokátom, so sídlom Banská Bystrica, Komenského 14A proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Župné námestie 13 o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prievidza č.k. 15C/18/2017-194 zo dňa 14. februára 2019, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výrokoch II. o zamietnutí zvyšku žaloby žalobcu a vo výroku III. o náhrade trov konania **p o t v r d z u j e**.

Žalovanej sa náhrada trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zastavil konanie v časti o uloženie povinnosti zrušiť obžalobu, nakoľko je nedôvodná, z dôvodu nezákonnosti súvisiaceho procesu a nesprávnej kvalifikácie skutkovej podstaty činu /výrok I./, žalobu žalobcu vo zvyšnej časti zamietol /výrok II./ a rozhodol, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100% /výrok III./. Na odôvodnenie tohto rozsudku súd uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal od žalovaného náhrady škody vo výške 15.000,- eur s príslušenstvom a žiadal zrušiť obžalobu, nakoľko je nedôvodná z dôvodu nezákonnosti súvisiaceho procesu a nesprávnej kvalifikácie skutkovej podstaty činu, z ktorého je nedôvodne a nelegálne obvinený. Na odôvodnenie svojej žaloby uviedol, že dňa 3.5.2016 v rámci legitímneho práva požiadal v trestnej veci, ktorá sa vedie voči nemu o právne zastúpenie. Vyšetrovateľ predmetnú žiadosť oficiálnou cestou doručil súdu 4.5.2016. Ten neformálne rozhodol o nepridelení právneho zastúpenia, čo je v rozpore nielen s formálnymi pravidlami od zákonodarcu, ale popiera aj základné ľudské práva, ku ktorým je štát viazaný. O rozhodnutí nebol žalobca riadne vyrozumý, nebolo vydané formálne žiadne uznesenie a tým nebol dodržaný oficiálny úradný postup pri výkone súdництва. Nepridelenie obhajcu spôsobilo nezákonnosť celého následného konania, išlo o nesprávny úradný postup a došlo k závažnému porušeniu základných ľudských práv a slobôd. V priebehu konania žalobca zobrať späť žalobu v časti o uloženie povinnosti zrušiť obžalobu, nakoľko je nedôvodná. Žalovaný s čiastočnou dispozíciou žalobcu s predmetom konania súhlasil. Súd preto v zmysle § 145 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok /ďalej len CSP/ konanie v časti o uloženie povinnosti zrušiť obžalobu zastavil, pretože žalobca zobrať túto časť žaloby späť.

2. Súd vykonaným dokazovaním zistil, že vo veci Okresného súdu Prievidza sp. zn. 0Tp/874/2016 dňa 4.5.2016 predložil vyšetrovateľ PZ Prievidza okresnému súdu žiadosť obvineného /žalobcu v tejto veci/ o ustanovenie obhajcu, ktorú podal obvinený dňa 3.5.2016, žiadosť nie je bližšie odôvodnená. Poukázal na

to, že konanie obvineného sa javí ako účelové, na deň 4.5.2016 od 8.30 hodine vyšetrovateľ naplánoval úkon preštudovania vyšetrovacieho spisu s obvineným. Zo žiadosti obvineného zo dňa 3.5.2016 adresovanej OR PZ v Prievidzi, vyplýva nasledovné obsahové zdôvodnenie žiadosti: „Podávam žiadosť na ustanovenie obhajcu v predmetnej veci, ktorý ma bude právne zastupovať pri úkonoch ako aj v procesoch súvisiacich v predmetnom prípravnom konaní, vrátane dovolania v rozhodnutých veciach súdu pre prípravné konanie na NS, ako aj ESLP (disponujem rozhodnutím ústavného súdu tiež súvisiace s prípravným konaním) s poukazom na čl.6 ods.3 písm. c) dohovoru, ako aj čl. 47 ods.2 a čl.47 charty základných práv EÚ s aspektom aj na prejudiciálne a tiež predbežné posudzovanie otázok, čo je legitímne právo určené zákonodarcom podľa § 7 a siedmy diel siedmej hlavy Trestného poriadku v spojení s čl.46 v spojení s čl.50 ods.3 Ústavy SR so zreteľom na súdnu ochranu práv a právom chránených záujmov garantovaných (tiež záväzných) samotným štátom podľa čl.1, čl. 17 a čl.18 dohovoru. Samotný sudca v prípravnom konaní ma odporučil na konanie ústavným súdom, čomu však predchádza dovolanie Najvyššiemu súdu“. Sudca pre prípravné konanie oznámením z 4.5.2016 oznámil OR PZ v Prievidzi, odbor kriminálnej polície, vyš. kpt. Ing. Rastislav Tomanica, že zo žiadosti nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali ustanovenie obhajcu podľa § 40 a § 37 Trestného poriadku. Spis bol predložený OR PZ Prievidza 5.5.2016. Z úradných záznamov na v spise vyplýva, že žalobca bol nahliadnuť do spisu 16.5.2016 a bez úhrady mu bola vyhotovená ftc. celého spisu, ďalej nahliadol do spisu 3.6.2016 a 24.4.2017. Z výsluchu svedkyne Nikoly Belákovéj, dcéry žalobcu, súd zistil, že žije s otcom v spoločnej domácnosti, vie o všetkých kauzách otca, svedkyňa sa konkrétne o kauzách a konkrétnom trestnom konaní však vyjadriť nevedela. Všeobecne konštatovala, že mali rodinné vzťahy, ktoré stroskotali, „keď sa toto stalo“, neboli pozvaní na sesternicinu svadbu 15.9.2016, rodinné známosti ochabli. Toto pričítavajú ako príčinnú súvislosť s trestným konaním, priateľ tety bol policajt, poznal sa s p. Kodajom, ten priateľ mu povedal, že čo sa tu nakamuflovalo na jeho otca. Priateľ tety to otcovi povedal, avšak mamina sestra držala s priateľom a vtedy to ochablo. Pre trestné stíhanie ich vzťahy ochabli. Vedela, že otcovi nebol ustanovený obhajca, otec sa trápil, nespával. Pamätá si, že na jej narodeniny 5.1.2016 otca zobrali do Kremnice, ona vtedy plakala, dotklo sa to jej, aj matky. Teraz sa stretávajú len s otcovou matkou, s otcom brata sa nemajú o čom rozprávať. Otec nechodí do spoločnosti, s kamarátmi, stretáva sa len s p. Mališom. Otec po večeroch študuje papiere, píše, chodí spávať aj v ranných hodinách. Svedkyňa nevedela upresniť odkedy nastal stav, keď sa otec nestretáva s rodinou, priateľmi, resp. stalo sa to odkedy sa stal incident s p. Kodajom. Nevie uviesť čas, kedy nemal byť otcovi pridelený právnik. Svedok Tibor Belák, syn žalobcu, uviedol, že „ako sa to udialo“, s rodinou sa prestali stretávať. Upresnil, že ako začali otca trestne stíhať, prestali sa s rodinou stretávať, nestretáva sa ani s kamarátmi, je uzavrenejší, nikam nechodí. Otec reagoval zle na to, že mu nebol ustanovený obhajca. Otec nikam nechodí, nechodia na žiadne dovolenky, otca všetko trápi, že mu nebol pridelený obhajca. Nevie uviesť, v ktorom čase mu nebol pridelený obhajca. Podľa svedka sa začalo viesť trestné konanie v roku 2014, predtým chodievali na návštevy. V súčasnosti otec nespí ani v noci, väčšinou pozerá televízor, zdržiava sa doma, je s matkou. Majú záhradu a prístrešok a väčšinou v lete je tam.

3. Uvedené zistené skutočnosti súd posúdil podľa § 4 ods. 1 písm. a) bod 1/, § 9 ods. 1 a 4, § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. Uviedol, že za nesprávny úradný postup sa považuje porušenie pravidiel predpísaných právnymi normami pre konanie štátneho orgánu pri jeho činnosti, a to aj pri takých úkonoch, ktoré sú vykonávané v rámci rozhodovacej činnosti. Rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je závislé od posúdenia príčinnej súvislosti medzi týmto postupom a vzniknutou škodou ako jedným z rozhodujúcich predpokladov pre vznik škody. V danej veci dospel súd k záveru, že žaloba žalobcu po jej čiastočnej dispozícii je nedôvodná, a preto ju v celosti zamietol. Žalobca podľa súdu v konaní nepreukázal ani jeden zo zodpovednostných prvkov zodpovednostného právneho vzťahu štátu za nesprávny úradný postup. Dôkaznou povinnosťou žalobcu bolo nielen tvrdiť ale aj preukázať existenciu nesprávneho úradného postupu súdu v konaní. Pokiaľ ide principiálne o otázku, či v otvorenom trestnom konaní je možné čiastkovo posudzovať postup orgánu verejnej moci, a tým i súdu v rámci rozhodovania sudcu pre prípravné konanie, súd zastáva právny názor, že pre účely konania o náhradu škody štátu takýto postup nie je možné zásadne vylúčiť. Súd v tejto súvislosti poukazuje na jednej strane aj na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, keď napríklad z uznesenie sp. zn. I.ÚS 71/2018 z 7.3.2018 vyplýva záver, že nie je v právomoci civilného súdu, aby v rámci odškodňovacieho konania preskúmal právomoc orgánov činných v trestnom konaní a v dôsledku toho aby civilný súd negoval a prehodnocal zákonnosť ich rozhodnutí, toľž ak sťažovateľ mal k dispozícii prostriedky, ktorými sa mohol v rámci trestného konania domáhať prieskumu zákonnosti týchto rozhodnutí a následného zjednania nápravy. V zásade civilný

súd by nemal pred skončením konania zasahovať do kompetencie orgánov činných v trestnom konaní, a to aj v súvislosti s rozhodovaním o neodkladných úkonoch sudcom pre prípravné konanie. Podľa názoru súdu však uvedený názor nemôže platiť absolútne, pretože aj ústavný súd judikuje, že spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať príslušné pochybenia orgánov verejnej moci. V zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nie je prípadná zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom viazaná výlučne na skončenie konania, v ktorom sa úradný postup posudzuje. Súd preto zastáva názor, že keby teoreticky išlo o tak závažný zásah do práv dotknutej osoby v dôsledku nesprávneho úradného postupu, ktorý by bol nenapraviteľný v ďalšom úradnom postupe trestného konania, v zásade je nutné pripustiť aj súbežiacie odškodňovacie konanie voči štátu. Súd preto nezastavil konanie o nároku žalobcu z dôvodu nedostatku právomoci ako navrhoval žalovaný, pretože v zásade otázka odškodnenia oprávnenej osoby z nesprávneho úradného postupu súdu v trestnom konaní, spadá do kompetencie civilného súdu. Žalobca v konaní označil nesprávny úradný postup ako postup sudcu pre prípravné konanie vo veci OTp/874/2016, ktorý vybavil jeho žiadosť o ustanovenie obhajcu len neformálne, oznámenie o nevyhovení žiadosti adresoval len OR PZ Prievidza, nevydal žiadne rozhodnutie a žalobcu o vybavení žiadosti neinformoval. Z obsahu podanej žiadosti žalobcu ako obvineného zo dňa 3.5.2016 nemožno nijako zistiť dôvod tzv. povinnej obhajoby a ani dôvod pre ustanovenie obhajcu v zmysle § 40 ods. 2 Trestného poriadku. Žalobca v tomto konaní len účelovo tvrdí, že žiadal o ustanovenie obhajcu pre nedostatok finančných prostriedkov, avšak uvedený dôvod zo žiadosti vôbec nevyplýva. Nemôže byť nesprávnym úradným postupom sudcu, ktorý z takejto žiadosti nezistil dôvod na ustanovenie obhajcu, pretože žiadateľ uvedené ani netvrdil. V tomto smere je argumentácia žalobcu absolútne neopodstatnená. Podľa súdu z obsahu žiadosti vyplýva skôr to, že žalobca ako obvinený žiadal obhajcu, aby ho zastupoval v konaniach pred NS SR, resp. ESĽP. Žalobca pritom v prípravnom konaní žiadal už skôr o ustanovenie obhajcu, čo vyplýva z predloženého uznesenia II.ÚS 756/2015 zo dňa 11.11.2015 (vec týkajúca sa toho istého trestného konania voči žalobcovi) a tento mu aj bol ustanovený vo veci OTp/848/2014 z 18.11.2014. ÚS SR podal žalobcovi riadne vysvetlenie, že v prípravnom konaní obhajcu pre jeho zastupovanie pred ústavným súdom, resp. ESĽP nie je žiaden priestor. Pokiaľ sudca pre prípravné konanie posúdil žiadosť tak, že neboli zistené žiadne dôvody na ustanovenie obhajcu a ani následne v ďalšom procesnom postupe trestného konania, ktoré sa v súčasnosti nachádza už v štádiu po podaní obžaloby pred súdom, nemožno v takomto postupe vidieť žiaden zásah do práv žalobcu. Trestný poriadok pre vybavenie žiadosti nepredpisuje žiadnu formu, v prípade ustanovenia obhajcu sa rozhoduje opatrením - vid' § 10 ods. 19 Trestného poriadku, v prípade nevyhovenia žiadosti súdna prax akceptuje vybavenie žiadosti prípisom, čo možno považovať za pravidlo pri vybavovaní žiadostí. Ani v doručení oznámenia príslušnému vyšetrovateľovi nemožno vidieť žiadny nesprávny úradný postup, pretože žiadosť bola odstupovaná práve týmto orgánom a pokiaľ sa žalobca dozvedel o neustanovení obhajcu od vyšetrovateľa, nemožno v tomto vidieť žiaden nesprávny úradný postup. Ak teda Trestný poriadok nepredpisuje žiadne záväzné pravidlo pre negatívne vybavenie žiadosti o ustanovenie obhajcu a následné oznamovanie vybavenia žiadosti, a vec bola vybavená písomným prípisom a oznámená prostredníctvom vyšetrovateľa, išlo o postup v súlade s právom. Okrem toho nesprávnosť postupu s následkom porušenia procesných práv žalobcu na obhajobu v trestnom konaní nebola zistená ani v ďalšom priebehu konania o to viac, že žalobcovi bol ustanovený obhajca v konaní pred súdom v letných mesiacoch roku 2016, čo sám potvrdil. V princípe ak aj za určité obdobie žalobca bol v trestnom konaní bez obhajcu, neznamená to, že mu bolo znemožnené sa v konaní brániť, navrhovať a predkladať dôkazy, byť vypočutý, pretože prinajmenšom v konaní pred súdom prebieha dokazovanie a žalobca v tomto štádiu konania už obhajcu prideleného mal. Súd zamietol žalobu taktiež z dôvodu nepreukázania akejkoľvek nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca uplatnil vo výške 15.000,- eur, pričom konštatovať samotné porušenie práv výrokom súdu ani nežiadal. V konaní nebolo preukázané ani svedeckými výpoveďami, že práve len v príčinnej súvislosti s neustanovením obhajcu žalobcovi za určitý úsek trestného konania vznikla ujma na jeho psychickom stave, že trpí poruchami spánku a nedokáže sa venovať inému ako štúdiu predpisov a vypracovaním podaní. Zo svedeckých výpovedí vyplýva skôr záver, že tieto dôsledky sú u žalobcu dané v súvislosti s trestným konaním ako takým, ktorého dĺžka je zjavne ovplyvnená aj procesným správaním samotného žalobcu ako obvineného. Len pre procesnú úplnosť súd udáva, že vykonanie iných dôkazov vo veci nebolo potrebné, pretože záver súdu o neopodstatnenosti žaloby už nemôže ovplyvniť žiadne skutkové zistenie. Súd nevypočul manželku žalobcu ako svedkyňu z dôvodu, že bola prítomná na pojednávaniach v predmetnej veci ako verejnosť, o čom poskytol súd poučenie na pojednávaní. Taktiež nepripustil dôkaz, a to vypočutie svedka JUDr. Roberta Šorla PhD., pretože jeho výpoveď nemohla skutkovo objasniť predmetnú vec vzhľadom na vykonanie dôkazu spisom OTp/874/2016. Bez významu k veci je i nahrávka

z vyjadrenia príslušného vyšetrovateľa pri oznámení žalobcovi, že mu nebol ustanovený obhajca, pretože predmetom konania nebol nárok žalobcu v súvislosti s postupom vyšetrovateľa, pričom ani v tomto nemožno vidieť náznak nesprávneho úradného postupu. Na záver súd už len logicky konštatuje, že pri neexistencii nesprávneho úradného postupu a vzniku následku - nemajetkovej ujmy, neexistuje ani vzťah príčiny a následku. Zo všetkých uvedených skutočností plynie pre súd záver, podľa ktorého je žaloba žalobcu v celom rozsahu nedôvodná, a preto ju zamietol.

4. Rozhodnutie o nároku žalovanej na náhradu trov konania súd odôvodnil podľa § 262 ods. 1 CSP v spojitosti s § 255 ods. 1 CSP, resp. § 256 ods. 1 CSP, keď v konaní bola žalovaná plne úspešná.

5. Proti tomuto rozsudku do výrokov II. a III. podal včas odvolanie žalobca. Uviedol, že sa domáhal náhrady škody v podobe nemajetkovej ujmy, a to vo výške 15.000,- eur za nesprávny úradný postup sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Prievidza v konaní OTp/874/2016, v rámci ktorého súd rozhodoval o tom, či žalobca spĺňa podmienky na ustanovenie obhajcu trestnej veci, ktorá voči nemu bola vedená Okresným riaditeľstvom PZ v Prievidzi pod ČVS: ORP 226/OEK-PD-2012, a to na základe žiadosti žalobcu zo dňa 04.05.2016. Súd prvej inštancie žalobu zamietol z dôvodu, že žalobca žiadny nesprávny úradný postup nepreukázal a z vykonaného dokazovania tento nevyvodil ani súd. Súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na text žiadosti žalobcu, z ktorej podľa názoru súdu nemožno zistiť žiadny dôvod povinnej obhajoby a ani dôvod pre ustanovenie obhajcu podľa § 40 ods. 2 Trestného poriadku. Tvrdenie žalobcu o tom, že o ustanovenie obhajcu žiadal z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov považoval za účelové. Žalobca v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zakotvuje právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Ak teda žalobca poukázal na vyššie uvedené znenie ústavy, možno vyvodiť, že sa domáhal posúdenia prípustnosti ustanovenia obhajcu zo všetkých dôvodov, ktoré zákon, v danom prípade Trestný poriadok, pripúšťa. Rovnako žalobca v podanej žiadosti poukázal na čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, v ktorom sa explicitne uvádza, že právna pomoc sa poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky v prípade, ak je táto pomoc potrebná na zabezpečenie efektívneho prístupu k spravodlivosti. Pokiaľ teda žalobca vo svojej žiadosti poukázal na príslušné ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky a Charty základných práv Európskej únie, ktoré garantujú jeho právo na poskytnutie právnej pomoci v prípade nedostatku finančných prostriedkov, je zřejmé, že sa týchto práv domáhal aj prostredníctvom podanej žiadosti, na čom nič nemení tá skutočnosť, že svoju žiadosť neodôvodnil aj odkazom na príslušné ustanovenie Trestného poriadku. V prípade pochybností o obsahu podanej žiadosti navyše mohli konajúce orgány žiadateľa (žalobcu) vyzvať na upresnenie, resp. doplnenie jeho žiadosti. Možno tiež predpokladať, že orgánom činným v trestnom konaní, ako aj konajúcemu súdu musela byť skutočnosť, že žalobca nedisponuje dostatkom finančných prostriedkov známa, nakoľko žalobcovi bol v čase pred podaním žiadosti obhajca v iných veciach opakovane ustanovený, a to práve z tohto dôvodu. Žalobca tak má za to, že sudcovi pre prípravné konanie nič nebránilo v tom, aby mu obhajcu ustanovil, pričom svoj nárok na ustanovenie obhajcu mohol žalobca v zmysle § 40 ods. 2 Trestného poriadku preukázať do 30 dní odo dňa doručenia opatrenia o ustanovení obhajcu, ako to vyplýva z § 34 ods. 3 Trestného poriadku. Súd prvej inštancie preto pochybil, keď na žiadnu z týchto skutočností vo svojom rozhodnutí neprihliadol, obsah žiadosti žalobcu posúdil len formalisticky a nezaoberal sa jej skutočným obsahom. Nie je pritom pravdivé tvrdenie súdu prvej inštancie, že žalobca žiadal obhajcu, ktorý by ho zastupoval len v konaniach pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky, resp. Európskym súdom pre ľudské práva. Žalobca v žiadosti jednoznačne uviedol, že žiadosť o ustanovenie obhajcu podáva aj z dôvodu, že žiada o zastupovanie svojej osoby v prípravnom konaní. Žalobca v priebehu súdneho konania opakovane uvádzal, že k podaniu žiadosti, okrem iného, pristúpil aj z toho dôvodu, že v jeho trestnej veci malo byť vykonané záverečné preštudovanie vyšetrovacieho spisu, ktoré považoval za dôležitý procesný úkon, pri ktorom chcel svoje práva hájiť aj prostredníctvom ustanoveného obhajcu, čo mu však v dôsledku nesprávneho úradného postupu sudcu pre prípravné konanie nebolo umožnené. Žalobca sa taktiež nestotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého ak Trestný poriadok nepredpisuje žiadne záväzné pravidlo pre negatívne vybavenie žiadosti o ustanovenie obhajcu a následné oznamovanie vybavenia žiadosti, a vec bola vybavená písomným prípisom a oznámená prostredníctvom vyšetrovateľa, išlo o postup v súlade s právom. Ustanovenie § 10 ods. 19 Trestného poriadku nemožno podľa názoru žalobcu vykladať tým spôsobom, že v prípadoch, kedy príslušný orgán rozhoduje formou opatrenia, je na jeho vlastnom uvážení, aký procesný postup zvolí, teda či vôbec a v akej forme vydá rozhodnutie a či a komu ho následne oznámi. Nakoľko v danom prípade sa jednalo o rozhodovanie na základe žiadosti žalobcu, bolo v záujme zachovanie

právnej istoty nevyhnutné, aby bol žalobca ako žiadateľ upovedomený o výsledku jej vybavenia. Za štandardný rozhodne nemožno považovať taký postup, keď kompetentný orgán v prípade nevyhovenia žiadosti nevydá žiadne rozhodnutie a rozhodne len neformálnym prípisom, navyše bez toho, aby žiadateľa o takomto spôsobe vybavenia jeho žiadosti upovedomil. Takýto postup nemožno obhájiť ani tým, že sa žalobca o neustanovení obhajcu dozvedel od vyšetrovateľa, a to navyše až bezprostredne pred vykonaním úkonu, pri ktorom chcel byť zastúpený prostredníctvom obhajcu. V tejto súvislosti žalobca poukazuje na § 34 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý v prípade rozhodnutia o ustanovení obhajcu predpokladá doručenie takéhoto opatrenia priamo obvinenému, pričom nie rozumný dôvod sa domnievať, že by mal byť príslušný orgán takejto povinnosti zbavený v prípade, ak žiadosti o ustanovenie obhajcu nevyhovie, pričom nie je postačujúce sa v tomto ohľade odvolávať na bližšie nešpecifikovanú súdnu prax. Porušenie práv žalobcu nie je možné ospravedlniť ani poukazom na skutočnosť, že žalobca v neskoršom štádiu trestného konania obhajcu mal. V súčasnosti už nie je možné zistiť, aký by bol ďalší priebeh trestného konania v prípade, ak by v rozhodnom čase pred podaním obžaloby mohol žalobca hájiť svoje práva prostredníctvom obhajcu v rozsahu vymedzenom v § 44 Trestného poriadku. Následné ustanovenie obhajcu preto nemôže žiadnym spôsobom zhojiť, či ospravedlniť porušenie, ku ktorému došlo v súvislosti so žalobcom namietaným nesprávnym úradným postupom. Za všeobecné a nepreskúmateľné považuje žalobca tvrdenia súdu prvej inštancie o nepreukázaní príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. V prvom rade treba poukázať na skutočnosť, že posúdeniu otázky, či v prípade žalobcu došlo ku vzniku škody a v akej výške sa súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nevenoval, len konštatoval, že vznik nemajetkovej ujmy u žalobcu nebol preukázaný. Vôbec sa pritom nevysporiadal so svedeckými výpoveďami Nikoly Belákovvej a Tibora Beláka, ktorí jednoznačne uviedli, že došlo k podstatnému zhoršeniu rodinného a spoločenského života žalobcu, čo sa prejavuje tým, že sa s ním rodinní príslušníci, či priatelia prestali stretávať a vyhýbajú sa mu. Ďalej vo svojich výpovediach uviedli, že žalobca v súvislosti so zásahmi do jeho základných práv začal trpieť psychickými problémami, nemôže spať a jeho nútený sa venovať štúdiu predpisov a príprave podaní súvisiacich s jeho trestnou vecou. Žiadnej z týchto skutočností však súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nevenoval bližšiu pozornosť. Z vyššie uvedeného sa ďalej odvíja aj nedostatočné posúdenie existencie príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody na strane žalobcu. K tejto otázke sa súd prvej inštancie vyjadril len tak, že nebolo preukázané, že by ujma na strane žalobcu vznikla práve len v príčinnej súvislosti s neustanovením obhajcu žalobcovi na určitý úsek trestného konania. Ďalej uviedol, že zo svedeckých výpovedí vyplýva skôr záver, že tieto dôsledky sú u žalobcu dané v súvislosti s trestným konaním ako takým, ktorého dĺžka je zjavne ovplyvnená aj procesným správaním samotného žalobcu ako obvineného. Záver o danosti príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom a vznikom škody nemožno vyvodzovať len z vyhodnotenia časových údajov. Žalobca má za to, že v danom prípade nemožno od seba úplne oddeliť samotný namietaný nesprávny úradný postup a ďalší priebeh trestného konania, ktorý je voči nemu vedené. Je však nepochybné, že práve neustanovenie obhajcu v prípravnom konaní bolo skutočnosťou, ktorú žalobca vnímal obzvlášť citlivo, nakoľko z jeho pohľadu sa jednalo o zásadný zásah do jeho ústavou garantovaných práv, ktorý následne determinoval aj ďalší priebeh trestného konania a jeho vplyv na osobu žalobcu. Žalobca tak má za to, že práve namietaný nesprávny úradný postup bol tou rozhodujúcou časťou reťazca príčin a následkov, ktorý v jeho prípade viedol ku vzniku škody. Z vykonaných dôkazov však podľa názoru žalobcu bolo preukázané, že zlomovým okamihom, t.j. rozhodujúcou skutočnosťou, ktorá viedla k vzniku bolo práve neustanovenie obhajcu. S poukazom na vyššie uvedené má žalobca za to, že preukázal existenciu všetkých predpokladov (nesprávny úradný postup, škoda vo forme nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť) pre vznik nároku na náhradu škody z titulu nesprávneho úradného postupu od žalovaného, pričom súd prvej inštancie postupoval nesprávne, keď žalobu ako nedôvodnú zamietol. Vzhľadom na tieto skutočnosti žalobca žiada rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku II. a III. zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. K odvolaniu, ktoré žalobca podal prostredníctvom svojho zástupcu, žalobca predložil aj vlastné doplnenia. V nich spochybnil obranu žalovanej v spore, konkrétne jej tvrdenia o opatreniach v trestnom konaní, ktoré ale súvisia s § 10 ods. 21 a 22 Trestného poriadku, ku ktorým sa už ale žalovaná nevyjadrila. Podľa žalobcu je nepochopiteľné ako sudca pre prípravné konanie vybavil jeho žiadosť o ustanovenie obhajcu. Poukaz sudcu na § 37 trestného poriadku bol nenáležitý, pretože nutná obhajoba podľa tohto ustanovenia nevyžaduje ani žiadosť obvineného a poukaz sudcu na § 40 Trestného poriadku je úplne všeobecný, bez špecifikácie konkrétneho odseku, pričom v zmysle § 40 ods. 2 Trestného poriadku mal sudca ustanoviť žalobcovi obhajcu z dôvodu, že tento nemá dostatočné prostriedky na

úhradu trov obhajoby a žalobca mal podľa Trestného poriadku 30 dní na to, aby po ustanovení obhajcu uvedenú skutočnosť preukázal. Žalobca ďalej namieta formu rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie o jeho žiadosti o ustanovenie obhajcu ako aj skutočnosť, že toto opatrenie sudcu mu nebolo ani doručené. Žalobca ďalej namieta odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré je podľa neho nedostatočné a on z neho nevie vyčítať v čom spočíva podstata záverov súdu o nedôvodnosti jeho žaloby. Nakoniec žalobca namieta aj skutočnosť, že Mgr. Rastislav Pavlík, ktorý zastupoval žalovanú nie je nikde v rozsudku menovaný, je spomenutý len v úvode zápisnice o pojednávaní ale jeho postavenie je pre žalobcu neznáme, nie je zrejmé, či je to zákonný zástupca niekým za žalovanú poverený konať, a kým a za akým účelom, či ide o advokáta a podobne. Súd mal potom túto osobu ako priameho účastníka pojednávania označiť v rozsudku. Žalobca namieta aj rozhodnutie súdu prvej inštancie o náhrade trov konania /výrok III. napadnutého rozsudku/, keď by mal zaplatiť trov konania štátu, ktorý nedodrжал svoj záväzok dodržiavať jeho právo na obhajobu a nesie za to zodpovednosť. Nebolo tiež prihliadnuté na jeho pomery, pričom žalobca je v spore zastupovaný pro bono.

7. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadřila.

8. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP v rozsahu a z dôvodov odvolaní oboch strán sporu, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutej časti vo výrokoch II. a III. podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdiť.

9. Odvolací súd preskúmaním veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie vzal pri rozhodovaní do úvahy všetky skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov vyplynuli, neopomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli počas konania najavo. Výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 CSP. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie použil správny právny predpis, správne ho vyložil a na daný skutkový stav ho aj správne aplikoval. Odvolací súd sa preto stotožňuje so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvej inštancie a z tohto dôvodu si odvolací súd aj osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia, v celom rozsahu na ne poukazuje v zmysle § 387 ods. 2 CSP.

10. K odvolacím námietkam žalobcu, ktoré tento použil už v konaní pred súdom prvej inštancie a na ktoré súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku dostatočne a vecne správne odpovedal, dodáva odvolací súd nasledovné:

11. Žalobca vo svojom odvolaní opakuje svoje tvrdenia, ktorými odôvodňoval už v konaní pred súdom prvej inštancie svoj uplatnený nárok. Podľa neho došlo v rámci trestného konania proti nemu k nesprávnemu úradnému postupu, keď sudca pre prípravné konanie nevyhovel jeho žiadosti o ustanovenie obhajcu, ktorú žiadosť odôvodnil tým, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby a o nevyhovení žiadosti rozhodol len neformálnym opatrením, ktoré mu nebolo ani doručené.

12. Uvedené, žalobcom tvrdené skutočnosti, posúdil v napadnutom rozhodnutí už súd prvej inštancie a to vecne správne. Žiadosť žalobcu o ustanovenie obhajcu zo dňa 3.5.2016 bola odôvodnená len poukazom na ustanovenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Charty základných práv EÚ a Ústavy Slovenskej republiky, bez uvedenia jedinej konkrétnej skutočnosti, ktorá by odôvodňovala ustanovenie obhajcu z dôvodu, že žiadateľ nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby. Napriek tomu sudca pre prípravné konania žiadosť žalobcu o ustanovenie obhajcu posúdil a to aj z hľadiska uvedeného dôvodu, keď toto vyplýva z jeho písomného oznámenia zo dňa 4.5.2016, kde oznamuje, že nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali ustanovenie obhajcu podľa § 40 a § 37 Trestného poriadku. Z toho je podľa odvolacieho súdu zrejmé, že sudca pre prípravné konania sa žiadosťou žalobcu o ustanovenie obhajcu zaoberal jednak s ohľadom na prípadnú existenciu dôvodov nutnej obhajoby podľa § 37 Trestného poriadku ale tiež s ohľadom na prípadnú existenciu skutočnosti, že žalobca-žiadateľ nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby. V ustanoveniach § 40 Trestného poriadku, na ktoré sudca pre prípravné konania poukázal je stanovený postup pre ustanovenie obhajcu v prípadoch nutnej obhajoby /ods. 1/ ako aj postup pre prípad ustanovenia obhajcu osobe, ktorá nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby /ods. 2/. Ak teda sudca pre prípravné konania poukázal na ustanovenia § 40 Trestného poriadku ako na celok, bez špecifikácie jednotlivých odsekov, musel sa zaoberať všetkými dôvodmi pre ustanovenie obhajcu obvinenému, ktoré z § 40 Trestného poriadku vyplývajú.

13. Ak žalobca namieta, že sudca pre prípravné konania mal jeho žiadosti vyhovieť a obhajcu mu ustanoviť, pretože jeho pomery to skutočne odôvodňovali, čo preukazuje aj postup súdu v iných trestných konaniach, odvolací súd uvádza, že súd v civilnom sporovom konaní o náhradu škody z nesprávneho úradného postupu nie je oprávnený hodnotiť správnosť rozhodnutia sudcu pre prípravné konania o žiadosti obvineného o ustanovenie obhajcu. Z hľadiska nesprávneho úradného postupu, ku ktorému malo dôjsť pri rozhodovaní sudcu pre prípravné konanie o žiadosti obvineného o ustanovenie obhajcu, môže súd v civilnom sporovom konaní hodnotiť len to, či sudca pre prípravné konanie mal o žiadosti vydať rozhodnutie, akou formou, v akom čase a podobne, nie však či vydané rozhodnutie bolo z hľadiska vecného obsahu správne alebo nie. Takéto hodnotenie prináleží súdu v trestnom konaní, kedy posudzuje naplnenie, resp. porušenie práva obvineného na obhajobu.

14. V spore bolo preukázané, že sudca pre prípravné konanie o žiadosti žalobcu o ustanovenie obhajcu zo dňa 3.5.2016 rozhodol. Pokiaľ ide o formu tohto rozhodnutia, jednalo sa o stručné písomné oznámenie založené vo vyšetrovacom spise, ktoré obsahovalo okrem iného označenie sudcu pre prípravné konania, jeho podpis a odtlačok pečiatky súdu. Takýto písomný úkon sudcu pre prípravné konania možno z hľadiska formálneho hodnotiť ako opatrenie, teda neformálne rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie, v zmysle § 10 ods. 19 Trestného poriadku je neformálnym ústnym alebo písomným rozhodnutím technicko-organizačnej alebo operatívnej povahy. Na uvedenom nič nemení ani poukaz žalobcu na ustanovenia § 10 ods. 21 a 22 Trestného poriadku, keď tieto ustanovenia definujú informačno-technické prostriedky a prostriedky operatívno-pátracej činnosti, čo sú zjavne pojmy odlišné od pojmov, ktoré zákonodarca užil v § 10 ods. 19 Trestného poriadku. Okrem toho je potrebné poukázať na skutočnosť, že v zmysle Trestného poriadku sa aj ustanovenie obhajcu, ktoré prichádza do úvahy nielen ako ex offa činnosť súdu v prípadoch nutnej obhajoby ale aj ako výsledok rozhodovania o žiadosti obvineného o ustanovenie obhajcu, sa deje opatrením /§ 34 ods. 3, § 36 ods. 5 Trestného poriadku/. Keďže Trestný poriadok v žiadnom svojom ustanovení nestanovuje akou formou má súd o žiadosti obvineného o ustanovenie obhajcu negatívne rozhodnúť a zároveň z ustanovení Trestného poriadku je zrejmé, že k ustanovovaniu obhajcu, či už na žiadosť obvineného alebo ex offa, dochádza opatrením súdu, je podľa odvolacieho súdu správna úvaha súdu prvej inštancie, že o žiadosti žalobcu ako obvineného o ustanovenie obhajcu bolo postačujúce aj v prípade jej nevyhovievania rozhodnúť neformálne, opatrením.

15. Ak žalobca ďalej namieta doručenie tohto opatrenia sudcu pre prípravné konania, tak odvolací súd musí poukázať na skutočnosť, že žalobca sám vo svojej výpovedi pred súdom prvej inštancie dňa 08.11.2018 uviedol, že o tomto rozhodnutí sudcu pre prípravné konanie ho oboznámil vyšetrovateľ dňa 12.05.2016. Okrem toho sám žalobca nahliadal do trestného spisu dňa 16.5.2016, 3.6.2016 a 24.4.2017 a bola mu aj vyhotovená fotokópia celého spisu. Odvolací súd je toho názoru, že s ohľadom na neformálnosť rozhodovania opatrením bolo postačujúce, keď výsledok rozhodovania sudcu pre prípravné konanie bol uvedeným spôsobom žalobcovi oznámený.

16. Za nedôvodnú musí odvolací súd považovať aj námietku žalobcu, že súd prvej inštancie sa nevyporiadal dostatočným spôsobom s tým, či namietaným nesprávnym úradným postupom vznikla žalobcovi škoda a hneď hodnotil príčinnú súvislosť. Podľa odvolacieho súdu už záver o neexistencii žalobcom namietaného nesprávneho úradného postupu bol postačujúci pre zamietnutie jeho žaloby a nebolo povinnosťou súdu prvej inštancie hodnotiť naplnenie ďalších predpokladov zodpovednosti štátu za škodu, teda existenciu samotnej škody a príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a škodou. Ak súd prvej inštancie v závere odôvodnenia napadnutého rozsudku /potom, čo prijal a odôvodnil záver o neexistencii nesprávneho úradného postupu namietaného žalobcom/ pristúpil k hodnoteniu príčinnej súvislosti, išlo o závery tzv. obiter dictum, ktoré nemajú na vecnú správnosť jeho rozhodnutia žiaden vplyv, keď toto je založené na závere súdu prvej inštancie o neexistencii nesprávneho úradného postupu namietaného žalobcom.

17. Pokiaľ ide o námietku žalobcu, že žalovanú na pojednávaní zastupoval Mgr. Rastislav Pavlík, ktorého súd prvej inštancie ale nemenoval v rozsudku a podstavenie tejto osoby mu nie je známe, odvolací súd uvádza, že menovaný je zamestnancom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré v spore konalo za žalovanú a na konanie v mene ministerstva bol poverený samostatným písomným poverením Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky zo dňa 13.11.2017, ktoré je založené v spise na č.l. 90. Mgr. Rastislav Pavlík teda nie je zástupcom žalovanej ani stranou sporu a preto nebol žiadny dôvod,

aby ho súd prvej inštancie označoval v záhlaví napadnutého rozsudku, kde sa uvádza v zmysle § 220 ods. 1 CSP len presné označenie strán a ich zástupcov.

18. Čo sa týka rozhodnutia súdu prvej inštancie o náhrade trov konania /výrok III. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie/ tak toto rozhodnutie v plnej miere zodpovedá výsledku konania. V zmysle § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. V zmysle § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane. V danej veci bola časť konania zastavená v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby žalobcom a v zostávajúcej časti bola žaloba žalobcu zamietnutá. Z uvedeného plynie, že žalovanej v časti zastavaného konania patrí nárok na náhradu trov konania pretože žalobca späťvzatím žaloby v tejto časti zavinil zastavenie konania a v zostávajúcej časti súd žalobu žalobcu zamietol a v tejto časti bola žalovaná v plnej miere v spore procesne úspešná. Je zrejmé, že žalovaná tak má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnej miere.

19. Ak žalobca namieta, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania nebolo prihliadané na jeho pomery, odvolací súd uvádza, že v zmysle § 257 CSP súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Pomery strany sporu, ktorá by mala nahradiť protistrane trovy konania môžu byť uznané ako dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP, avšak na nepriznanie náhrady trov konania protistrane v zmysle tohto zákonného ustanovenia sa ďalej vyžaduje, aby sa jednalo o výnimočný prípad. Výnimočnosť prípadu môže spočívať jednak v okolnostiach danej veci, ale i v okolnostiach na strane strán konania. Úvaha súdu o tom, či ide o výnimočný prípad a či sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia individuálnych okolností konkrétnej veci. Ustanovenie § 257 CSP však neslúži na zmierňovanie, alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami a jeho použitie neodôvodňuje len sama skutočnosť, že strana nie je solventná, alebo že zároboková a majetková situácia strany, ktorá v spore zvíťazila, je lepšia ako u jej protistrany.

20. V danej veci žalobca okrem svojich pomerov, ktoré by mohli byť potencionálne hodnotené ako dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP, netvrdí žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by znamenali výnimočnosť prípadu a spolu s dôvodmi hodnými osobitného zreteľa tak naplňali dikciu ustanovenia § 257 CSP. Nebol tak žiadny dôvod podľa uvedeného ustanovenia postupovať a žalovanej celkom alebo aspoň sčasti nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi nepriznať.

21. Na základe uvedených záverov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výrokoch II. o zamietnutí zvyšku žaloby žalobcu a vo výroku III. o náhrade trov konania ako vecne správny potvrdil.

22. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bola plne úspešná žalovaná, ktorá by tak mala nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Keďže jej však preukázane v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli, odvolací súd žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

23. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).